

Forvaltning av grunn og naturressurser etter Finnmarksloven

Av Jan Olli, direktør i FeFo

Lakselv, 1.-3. november 2022

Finnmarksloven

- et resultat av den samiske rettighetskampen
- Anerkjennelse av det samiske folks landrettigheter i Finnmark
- Institusjonalisert gjennom FeFo
 - FeFo utøver samisk urforksrett

Stilla 1981

Lakselv 2006

FeFo – en vanlig og uvanlig grunneier

- Eies av folk i Finnmark – styres av folk fra Finnmark
- Finansieres av jakt, fiske, eiendom, skog, grus og pukk – har ingen offentlig støtte
- Må følge alle lover som andre grunneiere
- Ingen myndighetsrolle
- Forvalter innen rammen av Finnmarksloven
- Skal ivareta samiske rettigheter
- Har lovpålagte oppgaver (rettighetskartleggingen)
- Overskuddet blir i Finnmark framfor å gå til Finansdepartementet

Dette er FeFo:

Avdelinger:

Eiendom, utmark, næring, økonomi,
advokater og stab

Kontorer:

Lakselv (hovedkontor),
Alta og Vadsø

40
ansatte

FeFos oppgaver og ansvar

- Grunneier
 - Rammer gitt av Finnmarksloven og annet lovverk
- Oppgaver gitt i loven
 - Vurdering av endret bruk av utmark
 - Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark
- Rolle i rettskartleggingen

Hva gjør Finnmarkseiendommen unik?

- Bosatte i Finnmark eier arealet i fellesskap
- Innbyggerne representeres i styret av oppnevnte fra fylkestinget og Sametinget
- Reindrifta får sterkere beskyttelse enn hos andre grunneiere
- FeFo er selvfinansiert og uten statstilskudd
- Overskuddet blir i Finnmark – under forrige grunneier gikk pengene sørover

Finnmarksloven – en politisk løsning

- Fra lovproposisjonen
- En løsning som i seg selv ikke er prosesskapende.
- Rettsprosesser vil ofte øke konfliktnivået
- Søkt å finne fram til en balanserte løsninger som kan være akseptable for de ulike fløyer og brukere i Finnmark

Det er enklere å lage gode ordninger for retten til og forvaltning av land og vann i Finnmark ved lov enn ved tvisteløsning i domstolene. Domstolene kan bare løse konkrete rettstvister for anerkjente rettssubjekter og har ikke mulighet for å vedta en helhetlig forvaltning av rettigheter og ressurser.

Rolle i kartleggingen

- FeFo skal ta stilling til Finnmarkskommisjonens konklusjoner (§34)
- Må legge gjeldende nasjonal rett til grunn
 - også samiske sedvaner og rettsoppfatninger skal hensyntas
- Policy
 - **Rett skal være rett**
 - Hvis dokumentert at andre har rettigheter – FeFo godtar
 - Hvis tvil – domstolene skal ta avgjørelsen
 - Sikrer sakene best opplyst
 - Best egnet for å skape ro

FeFo har et særlig ansvar for den samiske kulturen

Vi samer er ett folk – men lever ikke ett liv

- Hvordan ta hensyn til samiske interesser når samer lever så forskjellig?
- Ligger urfolksretten til kulturen eller det samiske folk?

Hvordan ivareta lokalbefolkningens rettigheter?

- Lokalbefolkningen har bruksrettigheter til fornybare ressurser
 - Finnmarkskommisjonens konklusjon
 - FeFo enig i disse konklusjonene
- Rettighetene tilhører alle som bor i et gitt område
 - Ikke bare brukere (jegere og fiskere)
- Utfordringer
 - Definere geografisk avgrensning
 - Personkrets
 - Organisering
 - Hvem skal vi prate med?
- Nessebymodellen – samarbeidsmodell mellom FeFo og lokale rettighetshavere
 - Prosess siden 2017 med Nesseby bygdelag
 - Kommet fram til et grunnlag
 - Kommunen som geografisk område
 - Innbyggere i kommunen som rettighetshavere
 - Prosess mellom bygdelag for å komme fram til et representativt organ

Finnmarksloven og ILO 169

- Lagt til grunn at det finnes areal som eies av samene iht. ILO 169 art. 14.1
 - Hele indre Finnmark
- Valgt en felles løsning for hele Finnmark der
 - Ikke behov for identifisering iht. ILO 169 art. 14.1
 - Ikke nødvendig så lenge yttergrensene defineres og gis et adekvat rettslig vern
- Ulfstein og Graver
 - Felles løsning OK iht. ILO
 - Samene må være i eierposisjon
 - Flertall i styret
 - Like mange fra FT og ST ok dersom Sametinget samtykker

Etter departementets oppfatning finnes det områder i Finnmark innenfor begge kategoriene i ILO-konvensjonen art. 14 nr. 1, og hele eller deler av indre Finnmark er omfattet av det første alternativet, dvs. områder som samene har krav på «eiendoms- og besittelsesrett» til. Idet departementet ikke vil gå inn for en geografisk avgrensning av de enkelte områdene, må de rettigheter som art. 14 nr. 1 gir anvisning på, oppfylles gjennom den felles forvaltningsordningen for hele fylket som foreslås i proposisjonen her.

FeFo

A stylized logo consisting of several parallel diagonal lines in red, blue, and green, with two yellow curved lines framing them.